

Totens Sparebank
Postboks 34
2851 LENA

VÅR REFERANSE
22/10525

DERES REFERANSE

DATO
10.02.2023

Kontroll av finansiell rapportering

1. Innledning

Finanstilsynet har gjennomgått enkelte forhold ved den finansielle rapporteringen til Totens Sparebank ("foretaket"), jf. verdipapirhandeloven (vphl) § 19-1 andre ledd. Det vises til tidligere korrespondanse, senest foretakets svarbrev av 2. januar 2023.

Finanstilsynets kontroll omfattet foretakets bruk av alternative resultatmål ("APM") i årsrapporten for 2021 (se punkt 2). Etter Finanstilsynets vurdering forelå det manglende etterlevelse av en rekke av kravene i retningslinjene¹ for bruk av APMer i finansiell rapportering. I tillegg til enkelte generelle forhold, har Finanstilsynet nærmere påpekt mangler ved foretakets bruk av APMene: Egenkapitalrentabilitet uten fondsobligasjon, kostnadsprosent og utlånsvekst. Den førstnevnte av disse APMene anvendes som kriterium for utmåling i foretakets kollektive bonusordning, i tillegg til å gi eierne av Totens Sparebank sin egenkapital sentral informasjon om avkastningen. Finanstilsynet anser at de påpekte forhold, sett under ett, indikerer at Totens Sparebank ikke har hatt tilstrekkelig fokus på kvalitetssikring av at rapporteringen av APMer gir brukerne relevant og meningsfull informasjon. Finanstilsynet har bedt foretaket om å gjøre tiltak som sørger for at foretakets rapportering av alternative resultatmål fremover organiseres på en måte som sikrer en tilstrekkelig og hensiktsmessig kvalitetskontroll. Totens Sparebank har tatt de påpekte forhold og Finanstilsynets vurderinger til etterretning, og bekreftet at det er iverksatt forbedringstiltak.

Kontrollen av foretakets årsregnskap for 2021 omfattet enkelte forhold knyttet til både foretakets utlån og innlån (se punkt 3 og 4), foretakets overgang til nytt kjernebanksystem (se punkt 5) og foretakets verdimåling av aksjer i Eika Gruppen AS (se punkt 6). Finanstilsynet har i hovedsak tatt foretakets redegjørelser vedrørende disse forhold til etterretning, men påpekt enkelte forhold knyttet til presentasjon og mangler ved noteopplysninger, som Totens Sparebank har bekreftet at det vil utbedre i neste finansielle rapportering.

2. Alternative resultatmål

Finanstilsynet har ansvaret for å følge opp at noterte foretak etterlever retningslinjene for bruk av APMer i sin finansielle rapportering. Retningslinjene stiller en rekke krav til de alternative

¹ <https://www.esma.europa.eu/sites/default/files/library/2015/10/2015-esma-1415en.pdf>

resultatmålene foretakene velger å benytte. Nøkkeltall knyttet til kapitalkravforordningen omfattes ikke av retningslinjene, men Totens Sparebank benytter i sin årsrapport for 2021 også andre alternative resultatmål, herunder i presentasjonen av nøkkeltall på side 4 og 5 og i styrets årsberetning. For disse APMene, ble det ikke gitt opplysninger om forklaring av bruk, definisjoner og avstemming. Dette er i strid med hhv. retningslinjenes paragraf 33, 21 og 26, og manglene gjør det utfordrende for brukerne å forstå måltallenes innhold, relevans og pålitelighet.

Totens Sparebank har redegjort for at det hadde utarbeidet en beskrivelse av foretakets APMer og offentliggjort denne på sine hjemmesider, men at henvisningen til dette dokumentet ved en feil hadde falt ut av årsrapporten for 2021. På bakgrunn av forholdene som påpekes nedenfor, har foretaket tatt til etterretning at beskrivelsen som lå på foretakets hjemmeside i flere henseende var mangelfull og ikke hadde blitt tilstrekkelig oppdatert. Totens Sparebank har opplyst at det fremover kvartalsvis vil offentliggjøre APMer, grunnlag for beregning av disse og de nødvendige avstemminger. Foretaket anser at dette vil gjøre at fokus på beregning og kvalitetssikring av APMer vil bli styrket, og sikre at oppdateringer og eventuelle endringer i beregningsmetodikk slik som Finanstilsynet har påpekt, blir gjort kjent for brukerne av foretakets finansielle rapportering.

Finanstilsynet har tatt dette til etterretning.

A. Egenkapitalrentabilitet uten fondsobligasjon

I beskrivelsen av foretakets APMer som Totens Sparebank hadde publisert på sine hjemmesider, var beregningsformelen for APMen "Egenkapitalavkastning u/fondsobligasjoner" oppgitt å være: $\text{Periodens resultat} - \text{renter til fondsobligasjoner} / (\text{Sum egenkapital i år} - \text{fondsobligasjoner} + \text{sum egenkapital i fjor} - \text{fondsobligasjoner}) / 2$.

I styrets årsberetning for 2021 oppgis det at; "*egenkapitalrentabiliteten uten fondsobligasjon ble på 10,5 prosent, mot 9,9 prosent i 2020.*" og at "*egenkapitalavkastningen i 2021 utløste høyeste bonustrinn*" i foretakets system for variabel avlønning av ansatte. Opplysningene i styrets årsberetning om den oppnådde avkastningen for 2020 var derimot ikke konsistent med tilsvarende opplysninger i foretakets årsrapport for 2020, hvor den beregnede egenkapitalrentabiliteten uten fondsobligasjon var blitt oppgitt til 9,5% (altså 0,4% lavere).

Retningslinjenes paragraf 37-44 stiller krav til blant annet konsistent anvendelse av APMer over tid og presentasjon av sammenlikningstall, samt at det presenteres beskrivelser med forklaring av eventuelle endringer i APMene og omarbeidede sammenlikningstall. Totens Sparebank ble bedt om å redegjøre nærmere for de presenterte dataene for måltallet, herunder angi om foretaket hadde beregnet APMen konsistent over tid eller endret denne fra 2020 til 2021.

Foretakets vurdering

Totens Sparebank avkreftet innledningsvis at foretaket hadde gjort noen endringer i beregningsmetodikken for denne APMen fra 2020 til 2021, men at tall for denne APMen for 2020 dessverre var oppgitt feil i både årsrapporten for 2020 og 2021. Det korrekte tallet for 2020 var ifølge foretaket hverken de 9,9% eller de 9,5% oppgitt i tidligere finansiell rapportering, men 9,7%.

Etter nærmere gjennomgang har foretaket derimot bekreftet at det ble gjort endringer i beregningsformelen for denne APMen fra 2020 til 2021, ved at beregningen av periodens gjennomsnittlige egenkapital i nevneren heller var gjort ved å "*summere beregnet egenkapital i*

konsernet fra desember 2020 til og med desember 2021, og dividere dette med 13". Ved anvendelse av den publiserte beregningsformelen ville Totens Sparebank for 2021 ha beregnet en egenkapitalavkastning u/fondsobligasjon for 2021 på 10,31%, fremfor de 10,5% som fremkommer av styrets årsberetning for 2021, og for 2020 de 9,5% som fremgikk av årsrapporten for 2020.

I foretakets rapport om godtgjørelse for ledende personer for 2021 fremkommer det at terskelen for utbetaling av høyeste bonussats til alle ansatte i konsernet, er en oppnådd egenkapitalavkastning u/fondsobligasjoner på 10,5%. I godtgjørelsesrapporten er det i en fotnote presisert at når APMen "egenkapitalrentabiliteten uten fondsobligasjon" benyttes til fastsettelse av variabel bonus, er måltallet beregnet for konsernet før effekten av kostnadsføring av en eventuell bonusavsetning er hensyntatt. Totens Sparebank har bekreftet at dersom banken ikke hadde foretatt de foran beskrevne endringene i formelens nevner knyttet til periodens gjennomsnittlige egenkapital, så ville måltallet til bruk ved fastsettelse av bonus for 2021 blitt beregnet til 10,47% (ikke 10,6% som opplyst i godtgjørelsesrapporten).

Totens Sparebank innførte endringen i beregningsformelen for APMen "egenkapitalavkastning u/fondsobligasjon" i 2021, fordi foretaket mener at en beregning basert på månedlige egenkapitaltall gir en mer korrekt gjennomsnittlig egenkapital for året enn en måling kun basert på egenkapitalen ved årets begynnelse og slutt. Den publiserte beskrivelsen av foretakets APMer var derimot mangelfull siden den ikke var blitt oppdatert med denne endringen i beregningsformelen, og endringen var heller ikke kommentert i årsrapporten for 2021.

Finanstilsynets vurdering

Finanstilsynets vurdering er at Totens Sparebank fra 2020 til 2021 endret sin beregningsformel for fastsettelse av APMen "Egenkapitalrentabilitet u/fondsobligasjon", uten at det i foretakets årsrapport for 2021 ble gitt noen beskrivelse av endringen, forklaring på hvorfor endringen var foretatt, eller presentasjon av omarbeidede sammenlikningstall. Dette anses å være i brudd med paragraf 41 av ESMA sine retningslinjer for alternative resultatmål.

For at alternative resultatmål skal gi relevant og pålitelig informasjon til brukerne av den finansielle rapporteringen, er det viktig at måltallene anvendes konsistent over tid og at eventuelle endringer og effektene av dette klart fremkommer. Finanstilsynet legger til grunn at foretaket ikke bare oppdaterer informasjonen om APMene offentliggjort på nettsiden, men også innarbeider opplysninger i tråd med paragraf 41 av ESMA retningslinjene i sin årsrapport for 2022.

B. Kostnadsprosent

Finanstilsynet påpekte at måten foretakets ulike varianter av denne APMen, med og uten inntekter fra verdipapirer og justering for engangsposter, og tilknyttede tallstørrelser for inneværende og forutgående perioder var presentert, kunne være utfordrende for brukernes forståelse. Foretaket har gitt uttrykk for at man er enig i at det her er forbedringspotensial i måten måltallet har blitt kommunisert. Finanstilsynet har tatt dette til etterretning og legger til grunn at foretaket gjør de nødvendige utbedringer i fremtidig finansiell rapportering.

C. Utlånsvekst

Finanstilsynet påpekte at en klar forståelse av hvilken rapporteringsenhet måltallet knytter seg til er sentralt for brukernes forståelse av APMer i finansiell og øvrig finansiell informasjon. Foretaket rapporterte APMer for utlånsvekst både på konsolidert nivå og på et høyere gruppenivå inklusive

utlån overført til Eika Boligkreditt AS ("EBK"), og Finanstilsynet viste til behovet for at det for brukernes forståelse var viktig at foretakets benevnelse av APMene var presis og ble konsistent anvendt. Videre påpekte Finanstilsynet at de presenterte tallverdiene for de to ulike målene på utlånsvekst, henholdsvis 12,8% og 8,6%, ikke lot seg avstemme mot forklaringsfaktorenes oppgitte verdier.

Foretaket opplyser i sitt svarbrev at det fremover vil påses at benevnelsen "utlånsvekst siste 12mnd inklusive Eika Boligkreditt" alltid anvendes når det er dette måltallet man sikter til. I foretakets notat for alternative resultatmål publisert på internett oppgis det en beregningsforklaring hvor bruttoverdier benyttes for begge måltall. Utfordringen med å avstemme de to ulike måltallene forklarer foretaket med at det dessverre var blitt benyttet utvikling i brutto utlån ved beregning av det ene måltallet, men utvikling i netto utlån etter tapsavsetninger for det andre.

Finanstilsynet har tatt foretakets redegjørelse til etterretning og legger til grunn at foretaket gjør de nødvendige utbedringer i fremtidig rapportering.

3. Klassifisering, måling og presentasjon av utlån

Bokført verdi av foretakets utlån til kunder per 31. desember 2021 er NOK 17.730 millioner, hvorav utlån til privatkunder utgjør NOK 11.462 millioner av dette.

A. Klassifisering og måling av utlån

Bakgrunn

Totens Sparebank skriver i prinsippnote 1.6 det følgende om klassifisering av utlån: *"Renteinstrumenter som inngår i en portefølje med formål å motta kontraktsmessige kontantstrømmer i form av renter og avdrag, skal måles til amortisert kost. Totens Sparebank vurderer utlån og garantier til å inngå i en slik portefølje og vurderer utlån til amortisert kost med bruk av effektiv rente metode."*

For å klassifisere utlånene til amortisert kost, skal begge vilkår i IFRS 9 *Finansielle instrumenter* (nr. 4.1.2) være oppfylt, herunder at utlånet holdes i en virksomhetsmodell som innebærer at den forventes å holde til forfall / motta kontraktsregulerte kontantstrømmer. Foretak som alternativt har en blandet virksomhetsmodell, skal i henhold til IFRS 9.4.1.2A måle utlånene til virkelig verdi over andre inntekter og kostnader ("FVOCI")². Et foretaks forretningsmodell for forvaltning av finansielle eiendeler er et faktum og ikke bare en påstand. Den er gjerne observerbar gjennom aktiviteter foretaket gjennomfører for å oppnå formålet med forretningsmodellen, jf. IFRS 9 B4.1.2B. Foretaket må anvende skjønn og ta i betraktning alle relevante opplysninger på innregningstidspunktet. Å ikke gjøre dette, kan i noen tilfeller utgjøre en feil, jf. IFRS 9 B4.1.2A.

Av foretakets totale bokførte verdi av privatmarked ("PM") utlån på ca. NOK 11,5 milliarder, er omtrent NOK 4,8 milliarder overført til Totens Sparebank sitt 100% eide datterselskap Totens Sparebank Boligkreditt AS. Foretaket opplyser at det i tillegg har formidlet lån via boligkredittforetaket i Eika alliansen, Eika Boligkreditt AS ("EBK"). Gjenværende utestående på

² Mens foretakets virksomhetsmodell innvirker på klassifiseringen av utlån, vil hovedregelen for utlån klassifisert som FVOCI være at det er reglene for forventet kreditttap i IFRS 9 *Finansielle Instrumenter* som kommer til anvendelse (ikke IFRS 13 *Måling av virkelig verdi*), slik som for utlån til amortisert kost.

utlån i EBK som opprinnelig er formidlet fra Totens Sparebank er per 31. desember 2021 oppgitt å være NOK 2,4 milliarder, men samtidig at omfanget av slik formidling er betydelig redusert i senere år. Mellom EBK og eierbankene i Eika-alliansen eksisterer det en flyttefunksjonalitet som gjør det mulig for eierbankene å også overføre allerede eksisterende lån til EBK. Vedrørende denne, opplyste EBK i sitt årsregnskap for 2021 at; "*flyttelånsmodellen er betydelig oppgradert*".

Finanstilsynet ba på den bakgrunn foretaket om å redegjøre nærmere for relevant faktum og vurderinger knyttet til klassifisering og måling av foretakets PM utlån i henhold til kravene i IFRS 9. Videre, om foretaket anså at det hadde utøvd et skjønn i anvendelse av regnskapsprinsipper i denne forbindelse, som det i henhold til IAS 1 *Presentasjon av finansregnskap* nr. 122 burde vært opplyst om i foretakets prinsippbeskrivelse i årsregnskapet.

Foretakets vurdering

Totens Sparebank har opplyst Finanstilsynet om at eierbankene som benyttet EBK, før 2021 hadde tilgang på en egen rapport som viste hvilke boliglån fra eierbankenes balanse som vil være godkjent for flytting fra eierbanken til EBK. Oppgraderingen av flyttelånsmodellen i 2021 bestod konkret i at EBK lanserte en forbedret flyttefunksjonalitet hvor eierbankenes flyttelånsrapporter kunne importeres direkte til EBK sitt utlånssystem, og at eierbankene deretter kan velge hvilke lån som ønskes flyttet.

Totens Sparebank presiserer derimot at det ikke har benyttet en slik flyttefunksjonalitet som er beskrevet over, men kun formidlet utlån til EBK ved at de som en del av kredittbevilgning prosessen har blitt etablert direkte i EBK. Partene blir hvert år enige om årlige budsjetter for volumet av bankens formidling av lån forut for hvert enkelt kalenderår. Disse er imidlertid ikke juridisk bindende for partene, og i praksis har det tidvis vært store forskjeller mellom budsjetter og faktisk overførsel. Formidling av lån i EBK skjer ved at lån etableres direkte i EBK og ikke ved at de overføres fra Totens Sparebank til EBK. Det eksisterer ikke noen kontraktfestet ramme for overføring og de siste tre år er lån forøvrig ikke flyttet fra Totens Sparebank til EBK.

Totens Sparebank sin intensjon er følgelig å holde alle innvilgede PM lån som ikke er formidlet via boligkredittforetakene til forfall / mottak av kontraktsregulert kontantstrøm, og ikke å selge lånene. Følgelig, at Totens Sparebank i sin balanseførte portefølje av PM lån per 31. desember 2021 ikke har lån som senere skal overføres til boligkredittselskapene. Foretaket anser følgelig heller ikke at det i forbindelse med klassifisering av PM utlån til amortisert kost har anvendt et skjønn som foretaket skulle ha opplyst nærmere om i prinsippnoten.

Finanstilsynets vurdering

På bakgrunn av det presenterte faktum, tar Finanstilsynet foretakets vurderinger til etterretning.

B. Presentasjon av utlån i balansen

Foretaket presenterer i sitt årsregnskap for 2021 utlån over tre linjer i balansen: "*Brutto utlån til kunder*", "*- Tapsavsetninger på utlån, stage 1 og 2*" og "*- Tapsavsetninger på utlån, stage 3*".

I henhold til IAS 1.82b a) er det krav om å presentere tapskostnad på egen linje i resultatet, men det eksisterer ikke et tilsvarende krav om spesifisert presentasjon av tapsavsetning på egen linje i balansen. Utlån målt til amortisert kost anses å være et nettobeløp etter tapsavsetninger, og Finanstilsynet finner det derfor mest nærliggende å presentere utlån netto på en enkelt linje i

balansen. Dette samsvarer også med observert praksis. Finanstilsynet registrerer at foretaket for tapsavsetningene har inntatt en bindestrek eller minus i forkant av navnet på balanselinjen, men tilsvarende fortegnforskjell fremkommer ikke i kolonnene for de balanseførte verdiene. Følgelig summerer ikke beløpene seg til summen av "netto utlån og fordringer på kunder", noe som potensielt reduserer forståeligheten av den finansielle informasjonen.

Totens Sparebank har tatt Finanstilsynets vurdering til etterretning, og vil i fremtidig finansiell rapportering endre til å presentere utlån netto etter tapsavsetninger på én linje i balansen.

4. Noteopplysninger om risiko, risikostyring og sikkerhetsstillelse mv.

Utstedelse av verdipapirgjeld er en viktig finansieringskilde for Totens Sparebank konsernet. Verdipapirgjeld utgjør litt under halvparten av foretakets totale gjeld, hvorav omtrent halvparten av dette igjen knytter seg til obligasjoner med fortrinnsrett ("OMFer") utstedt av det heleide datterselskapet Totens Sparebank Boligkreditt AS, mens det resterende er obligasjoner utstedt av morbanken. I styrets årsberetning ble det opplyst om at 2021 var tredje driftsår med internasjonal offisiell rating av Scope Ratings og at morbankens utstedte verdipapirgjeld var tildelt ratingen A- med "Stable outlook", mens OMFene var tildelt AAA rating med "stable outlook".

A. Risiko og risikostyring

Totens Sparebank gir i note 2 av årsregnskapet en overordnet beskrivelse av ulike typer finansiell risiko, herunder for kreditt- og likviditetsrisiko og styringen av disse, mens mer konkrete opplysninger slik som forfallsanalyser mv. gis i egne noter.

Totens Sparebank har opplyst Finanstilsynet om at det hverken i foretakets OMF-avtaler eller i styrefastsatt strategi for finansiell risiko fremkommer noe konkret rating krav for foretakets OMFer eller øvrige utstedte verdipapirgjeld. Finanstilsynet anser at dette er viktige avklaringer, og legger til grunn at foretaket i fremtidig finansiell rapportering inntar slike opplysninger i noten om finansiell risiko og risikostyring.

B. Sikkerhetsstillelse og overpantsettelse

Foretak skal i note gi opplysninger om eiendeler stilt som sikkerhet, jf. IFRS 7 *Finansielle instrumenter – opplysninger*, nr.14 m.fl. For boligkredittforetak fremkommer det i finansforetakslov og -forskrift særskilte regler for OMFer knyttet til tillatte sikkerhetsmasser og beregningstekniske regler for beregning av overpantsettelsen opp mot minimumskrav til dette. Kredittrating byråenes absoluttkrav til overpantsettelse, typer sikkerhetsmasse og beregningsmetoder vil kunne avvike fra det som fremkommer av lov og forskrift.

Toten Sparebank ga i sitt årsregnskap for 2021 ingen noteopplysninger om sikkerhetsstillelsen for utstedt verdipapirgjeld. Foretaket peker i sin redegjørelse til at det for obligasjonsgjelden utstedt av morbanken ikke er stilt noen sikkerhet, men bekrefter at det i konsernregnskapet er utelatt opplysninger knyttet til sikkerhetsstillelsen for foretakets OMFer utstedt av datterselskapet Totens Sparebank Boligkreditt. Foretaket har kommet til at det i fremtidig finansiell rapportering vil innta noteopplysninger som inkluderer oppstillinger av beregnet overpantsettelse og beskrivelser av krav om overpantsettelse, tillatt sikkerhetsmasse, beregningsmetode mv. både i forhold til lov og forskrift og Scope Ratings sin metodikk. Finanstilsynet har tatt dette til etterretning.

C. Øvrige noteforhold

I note 24 av Totens Sparebank sitt årsregnskap for 2021 gir foretaket en overordnet presentasjon av utstedt verdipapirgjeld. Denne presentasjonen er vesentlig mer sammendratt enn det som gis i note i selskapsregnskapet til datterselskapet Totens Sparebank Boligkreditt AS. I sistnevnte gis det en spesifisert oppstilling over de individuelle OMF utstedelsene, med angivelse av opplysninger som blant annet ramme, forfall, rente og opptrukket saldo. Finanstilsynet har påpekt at det oppfatter at en slik oppstilling over utstedt verdipapirgjeld samsvarer med god, utbredt praksis.

Totens Sparebank har bekreftet at det i årsregnskapet for 2022 vil utvide noten for verdipapirgjeld for morbanken og konsernet Totens Sparebank. Finanstilsynet legger til grunn at slike noteopplysninger da vil inkludere tilsvarende opplysninger som nevnt om OMFene foran, også for obligasjonsgjelden utstedt av morbanken.

5. Kostnader ved overgang til nytt kjernebanksystem

Bakgrunn

Totens Sparebank opplyste i børsmelding om at foretaket vil endre leverandør av kjernebanksystem fra SDC til Tietoevry. I styrets årsberetning for 2021 opplyser Totens Sparebank om at foretaket gjennom 2021 har lagt ned et vesentlig arbeid for å forberede skiftet, men at overgangen til Tietoevry for Totens Sparebank forventes gjennomført i løpet av første halvår 2023.

Av noteopplysningene til foretakets årsregnskap for 2021 fremgår det at det i 2021 var kostnadsført NOK 24 millioner knyttet til foretakets overgang til nytt kjernebanksystem som var forventet slutført i 2023, hvorav NOK 22 millioner av dette knyttet seg til en regnskapsmessig avsetning. Hvorvidt slike utgifter ut fra sin art bare skal avsettes for og kostnadsføres i perioden i den grad de allerede var påløpt på balansedagen, må vurderes opp mot kravene til regnskapsmessige avsetninger oppstilt i IAS 37 *Avsetninger, betingede forpliktelser og betingede eiendeler*, herunder eventuelt regnskapsstandardens regler om tapskontrakter og restruktureringsavsetninger. I tillegg må noteopplysningskravene i samme standard oppfylles.

Foretakets vurdering

Kostnadene knyttet til bytte av kjernebanksystem fra SDC til Tietoevry kan inndeles i følgende kategorier: Utkonverteringskostnader SDC, innkonverteringskostnader Tietoevry, tjenester knyttet til konverteringsprosjektet fakturert fra Eika Gruppen og "utredelseskostnader" knyttet til tidlig oppsigelse av tjenesteleveransekontrakten med SDC. Av de totalt NOK 24 millionene som var kostnadsført i årsregnskapet for 2021 knytter ca. NOK 2 millioner seg til de tre første kategoriene av konverteringskostnader. Totens Sparebank understreker at dette i sin helhet var påløpte kostnader knyttet til tjenester som var levert i 2021, og at det i den balanseførte avsetningen på NOK 22 millioner ikke var inkluderer forventede fremtidige utgifter knyttet til slike inn- og utkonverteringstjenester.

Totens Sparebank sin konverteringsplan tilsier at overgangen til Tietoevry sitt kjernebanksystem vil iverksettes før foretakets eksisterende avtale med SDC for leveranse av kjernebanksystemer utløper den 31. desember 2023. Foretaket anser at avsetningen på NOK 22 millioner knyttet til "utredelseskostnader" er erstatning for tidlig oppsigelse av kontrakten med SDC som følger av leverandøravtalen og påfølgende forhandlinger. Avsetningen for "utredelseskostnader" knytter seg til to separate forhold. Omtrent 1/3 av avsetningen knytter seg til at foretaket i henhold til avtalen

med SDC over tid var pliktig til å betale en andel av utviklingskostnadene SDC hadde innregnet som immaterielle eiendeler i sine regnskaper, med henblikk på at de ville bli benyttet i SDC sine fremtidige leveranser av kjernebanksystemer til sparebankene i Eika Alliansen. Avsetningen var basert på årlige oversikter mottatt fra SDC over foretakets andel av slike immaterielle eiendeler som ville måtte bli gjort opp ved en tidlig terminering av avtalen. De resterende 2/3 av avsetningen for "utredelseskostnader" består av at Totens Sparebank i henhold til avtalen med SDC i hele perioden frem til dens utløp 31. desember 2023 var pliktig til å betale et beløpt tilsvarende siste års tjenestekjøp, uavhengig av om banken benyttet seg av kjernebanksystemet eller ikke. Totens Sparebank anser at beslutningen om å terminere kontrakten med SDC før tiden, medførte at det foreligger en forpliktelse uten noen økonomiske fordeler for perioden etter at banken sluttet å benytte SDCs tjenester i henhold til den oppsagte kontrakten. Denne forpliktelsen anses å ha oppstått på termineringstidspunktet.

Foretaket anså med dette at to av de tre krav i IAS 37.14 for å foreta en avsetning for "utredelseskostnader" var oppfylt. Avsetningen ble regnskapsført for første gang i foretaket sitt delårsregnskap for 2. kvartal 2021, da det først på dette tidspunktet ble ansett å foreligge en tilstrekkelig realistisk plan for konvertering til at kravet om pålitelig måling var oppfylt. Totens Sparebank understreker at det ikke ble avsatt for kostnader for perioder hvor foretaket forventet å motta kjernebanksystem tjenester under avtalen med SDC, men mens avsetningen ble foretatt ut fra et antatt konverteringstidspunkt 1. april 2023 forventer foretaket nå at dette vil skje etter 10. juni 2023.

Finanstilsynets vurdering

Finanstilsynet forstår det slik at avtalen med SDC etter terminering utgjorde en tapskontrakt for Totens Sparebank og i årsregnskapet for 2021 har avsatt for sitt beste estimat knyttet til avtalte plikter til å betale SDC "utredelseskostnader". Finanstilsynet tar dette til etterretning.

Vedrørende noteopplysningene om avsetningen gitt i årsregnskapet for 2022 påpekte Finanstilsynet at Totens Sparebank i sitt årsregnskap for 2021 skulle ha gitt ytterligere noteopplysninger som satte brukerne av regnskapet i bedre stand til å forstå de vesentlige avsetningene som var gjort i perioden, herunder en nærmere angivelse om forventet oppgjørstidspunkt (jf. IAS 37.85a). Foretaket har bekreftet at slike noteopplysninger vil inntas i årsregnskapet for 2022. Finanstilsynet tar dette til etterretning.

6. Virkelig verdi av aksjer i Eika Gruppen AS

Bakgrunn

I sitt årsregnskap for 2021 opplyser Totens Sparebank at det eier 5,59% av Eika Gruppen AS, og at disse aksjene er regnskapsført til virkelig verdi med verdiendringer over andre inntekter og kostnader. Virkelig verdi er i henhold til IFRS 13 *Måling av virkelig verdi* nr. 9 den pris som ville blitt oppnådd ved salg av en eiendel eller betalt for å overføre en forpliktelse i en velordnet transaksjon mellom markedsdeltakere på måletidspunktet.

Bokført verdi av foretakets aksjer i Eika Gruppen AS per 31. desember 2021 var NOK 233,5 millioner, tilsvarende NOK 169 per aksje. I sin beskrivelse av hendelser etter balansedagen opplyste Totens Sparebank om en transaksjon gjennomført 18. februar 2022 hvor aksjer i Eika Gruppen var blitt omsatt til NOK 242,50 per aksje. Transaksjonen det ble henvist til knyttet seg til aksjer som var blitt solgt av sparebankene i Lokalbancalliansen ("LBA") på bakgrunn av disse bankenes beslutning

om å tre ut av Eika Alliansen med virkning fra 31. desember 2021. Det fremgikk videre at foretaket i 1. kvartal 2022 ville legge denne verdien per aksje til grunn i en oppdatert fastsettelse av virkelig verdi av foretakets aksjer i Eika Gruppen og med det inntektsføre NOK 101,5 millioner over andre inntekter og kostnader.

Den virkelige verdien av aksjene var av Totens Sparebank oppgitt å være på nivå 3 i verdsettelses-hierarkiet i IFRS 13, og foretaket beskriver at verdi-vurderingen av aksjene er basert på emisjons- og omsetningskurser, samt foretakets egne vurderinger. Ved fastsettelse av virkelig verdi ved hjelp av slike inndata på nivå 3, skal foretaket i henhold til IFRS 13.89 utarbeide ikke-observerbare inndata ved hjelp av den beste informasjonen som er tilgjengelig under omstendighetene, og ta hensyn til all informasjon om markedsdeltakernes forutsetninger som med rimelighet kan sies å være tilgjengelige. Finanstilsynet ba Totens Sparebank redegjøre nærmere for relevant faktum knyttet til eventuelle forhandlinger med de selgende sparebankene i LBA i perioden fra januar 2018 og til gjennomføring av transaksjonen i februar 2022, og foretakets nærmere vurderinger relatert til fastsettelse av virkelig verdi.

Foretakets vurdering

Virkelig verdi estimatet på NOK 169 per aksje som ble anvendt av Totens Sparebank i årsregnskapet for 2021, samsvarer med en verdivurdering utarbeidet av en finansanalytiker i Eika Gruppen på oppdrag av sparebanker i Eika alliansen. Overordnet så baserer denne verdivurderingen seg på et SOTP (Sum Of the Parts) estimat av Eika Gruppen AS med datterselskaper, hvor det er anvendt blant annet nåverdi og multipler (ut fra sammenliknbare selskaper) og justert for en likviditetsrabatt. Tilsvarende verdivurdering har vært utarbeidet over lengre tid. Verdivurderingen som ble lagt til grunn i årsregnskapet for 2021 var per 30. september 2021, og utarbeidet med basis i tilgjengelige regnskapstall fra aktuelle selskaper per halvår 2021. Finanstilsynet forstår det slik at det ble vurdert riktig å legge verdivurderingen per 30. september, tilsvarende NOK 169 per aksje, til grunn også ved avleggelse av årsregnskapet for 2021.

Totens Sparebank opplyser i sitt brev om at det forut for 31. desember 2021 ble gjort visse sonderinger mht. overdragelse av de utmeldte bankenes aksjer i Eika Gruppen AS, men uten at det på noe tidspunkt i 2021 kom til reelle forhandlinger. Disse sonderingene ble fra alliansebankenes side ivaretatt gjennom det uformelle allianseorganet Eika Banksamarbeidet (EBS), og siste dialog i 2021 mellom EBS-utvalget og LBA var i juli 2021, uten at partene lyktes med å komme til en løsning. Parallelt med disse forhandlingene foregikk det en rettstvist mellom LBA og Eika Gruppen med en side mot fastsettelse av verdien på aksjer i Eika Gruppen. Siste kjente omsetningskurs for aksjer i Eika Gruppen var NOK 145 per aksje, knyttet til en større fremforhandlet transaksjon i 2019. Tilsvarende aksjekurs var blitt benyttet i en påfølgende rettet emisjon i mai 2020 mot en sparebank i Eika Alliansen. Rettstvisten relaterte seg til at sparebankene i LBA mente denne emisjonen var ugyldig, blant annet fordi man mente at virkelig verdi av aksjene i Eika Gruppen på det tidspunktet var NOK 275 per aksje og således at emisjonen til NOK 145 per aksje urimelig utvannet øvrige aksjonærer. Forhandlingene som munnet ut i transaksjonen til NOK 242,50 i februar 2022 var blitt startet opp igjen i januar 2022, i forkant av at denne rettstvisten skulle opp til fornyet behandling i lagmannsretten i uke 7 i 2022. Lokalbankalliansen hadde ikke fått medhold i tingretten, og av dommen fremkommer det at tingretten anså at verdien benyttet i emisjonen i Eika Gruppen i 2020 var forsvarlig og ikke urimelig i noen av partenes favør.

Finanstilsynets vurdering

Finanstilsynet tar til orientering at det per 31. desember 2021 ikke forelå øvrig tilgjengelig informasjon knyttet til verdien av aksjene i Eika Gruppen som i henhold til IFRS 13 skulle ha vært hensyntatt ved fastsettelsen av virkelig verdi etter nivå 3 i verdsettelseshierarkiet, og tar på denne bakgrunn foretakets virkelig verdi estimat per 31. desember 2021 til etterretning.

Vedrørende foretakets bruk av kjøpesummen på NOK 242,50 per aksje ved fastsettelse av aksjebeholdningens virkelig verdi fra og med 1. kvartal 2022, vil Finanstilsynet påpeke at det av aksjekjøpsavtalen fremkommer at betalingen av dette vederlaget per aksje er betinget av at den overfor omtalte ankesaken mellom sparebankene i Lokalbancalliansen og Eika Gruppen berammet i lagmannsretten heves som forlikt og hver av partene dekker sine egne kostnader. Basert på at utfallet av rettsavgjørelsen i tingretten ikke var i motpartens favør, har Finanstilsynet ikke foretatt noen nærmere vurdering av dette forholdet ved avtalen. Det legges likevel til grunn at foretaket selv vurderer om det er grunnlag for at en andel av vederlaget skal tilordnes forlikt av rettstvisten - med tilhørende justering av transaksjonsprisen som legges til grunn i foretakets påfølgende virkelig verdi vurdering av sin beholdning av aksjer i Eika Gruppen.

7. Avslutning

Finanstilsynet viser til verdipapirlovgivningens regler om offentliggjøring av innsideinformasjon, jf. forordning (EU) nr. 596/2014 (markedsmisbruksforordningen) art. 17 nr. 1, jf. art. 7, jf. vphl § 3-1 første ledd. Finanstilsynet legger til grunn at foretaket vurderer sin behandling av informasjonen iht. disse reglene.

Finanstilsynet ber om at foretaket skriftlig informerer Finanstilsynet om hvor og hvordan ovenstående forhold er utbedret i årsrapporten for 2022 sammenlignet med informasjon gitt i årsrapporten for 2021 senest 2 uker etter årsrapporten for 2022 er offentliggjort. Opplysningene skal være konkrete, og vise i hvilke noter supplerende informasjon er gitt og hvor ytterligere beskrivelser er inntatt i øvrige deler av årsrapporten.

Opplysninger skal gis Finanstilsynet etter vphl § 19-2 syvende ledd, jf. verdipapirforskriften § 17-6. Der fremgår det blant annet at utsteder plikter å gi Finanstilsynet de opplysninger om utsteders forhold som Finanstilsynet krever til gjennomføring av kontrollen. Det kan klages over pålegget om å gi opplysninger. Eventuell klage skal fremsettes for Finanstilsynet straks, og senest innen 3 dager, jf. forvaltningsloven § 14.

Finanstilsynet har oversendt en kopi av dette brevet til foretakets valgte revisor samt til Oslo Børs.

For Finanstilsynet

Lars Jacob Braarud
seksjonssjef

Morten Barstad
senior tilsynsrådgiver

Dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ikke håndskrevne signaturer.